

NASUWT

Undeb yr Athrawon

CYMRU

The Teachers' Union

Canllaw ar Wneud Aseiad Risg o Ymddygiad Treisgar neu Gamdriniol

Canllaw i gynrychiolwyr NASUWT yng Nghymru

health&safety
at work

Cyflwyniad

Pwrpas y canllaw hwn yw:

- esbonio'r dyletswyddau cyfreithiol ar gyflogwyr ym maes addysg mewn perthynas â thrais ac ymddygiad camdriniol yn erbyn aelodau o staff;
- amlinellu'r gweithdrefnau y dylai ysgolion a cholegau eu defnyddio i ymdrin â'r broblem; a
- chynghori Cynrychiolwyr NASUWT am y camau gweithredu y dylent eu cymryd.

Er bod y mwyafrif o ysgolion a cholegau'n parhau'n weddol ddiogel a sicr, mae bywydau gwaith athrawon, penaethiaid ysgol/coleg ac aelodau eraill o'r gweithlu addysg yn cael eu niweidio gan leiafswm o ddisgyblion sy'n herio awdurdod ac yn ymddwyn yn aflonyddol, gan ddefnyddio ymddygiad bygythiol, iaith ddifriol ac weithiau drais corfforol. Mae gan y cyflogwr a'r cyflogeion ddiddordeb mewn sicrhau bod eu hysgol/coleg yn le diogel.

Effaith Ymddygiad Gwael gan Ddisgyblion

Mae gormod o athrawon wedi gweld eu gyrfaoedd yn dod i ben yn rhy fuan a'u bywydau'n cael eu handwyo oherwydd digwyddiadau treisgar yn y gwaith, sydd wedi achosi anafiadau corfforol a seicolegol tymor hir sylweddol, yn cynnwys straen, gorbryder, iselder, anhwylder straen ôl-drawmatig ac agoraffobia. Mae disgyblion treisgar neu aflonyddgar yn cymryd llawer iawn o amser y staff a'r rheolwyr, gan gynyddu'r straen a'r llwyth gwaith a chan dynnu sylw athrawon oddi wrth eu ffocws ar ddisgyblion eraill. Gall digwyddiadau treisgar gael effaith niweidiol ar yr amgylchedd gwaith yn yr ysgol/coleg i'r staff a'r disgyblion fel ei gilydd, a gall beri niwed i enw da'r ysgol/coleg, gan arwain at ostyngiad yn nifer y disgyblion ac anawsterau gyda phenodi a chadw staff. Efallai y bydd costau ychwanegol i'w talu oherwydd cynnydd mewn absenoldeb salwch, premiymau yswiriant uwch a thaliadau iawndal.

Pwysigrwydd Asesu Risgiau yn Effeithiol

Dylid gwneud asesiadau risg digonol o ddisgyblion sy'n dangos lefelau uchel cyson o ymddygiad ymosodol neu dreisgar yn yr ysgol/coleg, a dylid rhannu manylion yr asesiadau risg hynny gydag aelodau perthnasol o staff, yn arbennig pan fydd disgyblion yn symud ysgol/coleg. Mae disgyblion a staff dan risg os nad yw'r cyflogwr yn: gwneud asesiad risg penodol, gweithredu mesurau rheoli addas, rhannu gwybodaeth ddigonol gyda staff am ddisgyblion treisgar ac aflonyddgar, nac yn defnyddio'r sancsiynau sydd ar gael pan fo angen.

Dylai ysgolion a cholegau ystyried yr ystod lawn o sancsiynau sydd ar gael i ymdrin ag ymddygiad annerbyniol gan ddisgyblion, gan gynnwys ymdrin â cham-drin llafar neu aflonyddu lefel isel. Bydd polisïau ymddygiad sy'n cynnwys gweithdrefnau effeithiol ar gyfer asesu risgiau'n helpu i greu amodau lle gall athrawon addysgu ac y gall disgyblion ddysgu'n effeithiol.

Tystiolaeth a Data o Waith Ymchwil

Mae gwaith ymchwil helaeth NASUWT, sy'n cynnwys arolygon blynyddol o athrawon, yn dangos yn gyson bod trais a cham-drin llafar yn erbyn athrawon yn llawer rhy gyffredin a bod ymddygiad disgyblion yn un o brif achosion llwyth gwaith a straen gormodol.

Yn 2018, canfu arolwg Cwestiwn Mawr yr Undeb o fwy na 7,000 o athrawon drwy gydol y DU bod hyn wedi digwydd yn ystod y 12 mis diwethaf: mae mwy nag un ymhob deg o'r athrawon (11%) wedi dioddef ymosodiad corfforol gan ddisgybl, roedd un ymhob saith (14%) wedi cael eu bygwth gydag ymosodiad corfforol gan ddisgybl, ac roedd mwy na hanner yr athrawon (51%) wedi dioddef cam-drin llafar gan ddisgybl.

Soniodd bron i chwarter yr athrawon (24%) eu bod wedi dioddef cam-drin llafar gan riant neu ofalwr yn ystod y 12 mis diwethaf.

Safiad NASUWT

Mae NASUWT yn cydnabod na all disgyblion ddysgu ac na all athrawon addysgu mewn awyrgylch o drais ac aflonyddu. Mae'r Undeb yn gweithio i amddiffyn diogelwch a lles ei aelodau.

Gyda chefnogaeth ei aelodau, nid yw NASUWT yn meddwl ddwywaith cyn pleidleisio i 'wrthod addysgu' disgyblion penodol dan amgylchiadau lle mae ysgolion/colegau a Phaneli Apêl Annibynnol heb roi ystyriaeth ddyladwy i iechyd a diogelwch ei aelodau. Ni ddylid disgwyl i unrhyw athro oddef trais yn y gwaith.

Mae gan bob athro ac athrawes yr hawl i gael amgylchedd gwaith iach a diogel.

Cyfrifoldebau'r Cyflogwyr a'r Cyrff Llywodraethu

O dan Ddeddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1974, mae dyletswydd gyfreithiol ar gyflogwyr "i sicrhau iechyd, diogelwch a lles eu cyflogeion a phobl eraill, cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol".

Hefyd, mae Rheoliadau Rheoli Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1999 yn rhoi dyletswydd gyfreithiol ar gyflogwyr, drwy'r prosesau asesu risgiau, i archwilio peryglon yn y gweithle, adnabod y rheiny sydd dan risg, a chymryd camau i reoli'r risgiau hynny.

O dan Reoliadau Adrodd ar Anafiadau, Clefydau neu Ddigwyddiadau Peryglus 2013 (RIDDOR) mae gofyn i gyflogwyr ym maes addysg gofnodi unrhyw achos o drais. Mae hyn yn golygu bod rhaid i bob ysgol a choleg gael trefn adrodd, y bydd gan bennaeth yr ysgol/coleg gyfrifoldeb amdano o ddydd i ddydd. **Dylai arweinwyr ysgol/coleg a rheolwyr addysg gymryd camau priodol i sicrhau bod staff yn rhoi adroddiad am unrhyw achos o drais neu gam-drin.** Mae adroddiadau am ddigwyddiadau'n rhoi manylion hanfodol i hysbysu'r broses asesu risgiau. Gellir rhoi gwybod i'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE) am unrhyw weithgareddau o drais i berson yn y gwaith sy'n achosi eu marwolaeth, anaf mawr neu sy'n eu hanalluogi am fwy na saith diwrnod. Mae anafiadau penodol y gellir adrodd amdanynt yn cynnwys:

- torri esgyrn, heblaw bysedd, bodiau a bodiau traed;
- torri aelodau'r corff i ffwrdd;
- unrhyw anaf sy'n debygol o arwain at golli golwg neu ostyngiad mewn golwg yn barhaol;
- unrhyw anaf gwasgu i'r pen neu i'r torso sy'n achosi niwed i'r ymennydd neu'r organau mewnol;
- llosgiadau difrifol (yn cynnwys sgaldiadau), sydd:
  - yn gorchuddio mwy na 10% o'r corff; neu
  - yn achosi niwed sylweddol i'r llygaid, system resbiradol neu organau hanfodol eraill;
- unrhyw flingo'r pen sydd angen triniaeth ysbyty; ac
- unrhyw golli ymwybyddiaeth a achosir gan anaf i'r pen neu figu.

I gael rhagor o fanylion ynglŷn â pha ddigwyddiadau y gellir adrodd amdanynt o dan reoliadau RIDDOR, ewch i www.hse.gov.uk/riddor.

Mae'r ddeddfwriaeth iechyd a diogelwch¹ hefyd yn gofyn bod cyflogwyr yn ymgynghori ac yn cydweithredu gyda Chynrychiolwyr Iechyd a Diogelwch, gan gynnwys ar reoli risgiau i iechyd a diogelwch yn y gweithle.

Dylai cynrychiolwyr geisio adolygiadau rheolaidd o bolisïau perthnasol yr ysgol ac adroddiadau ystadegol perthnasol (heb enwi unigolion) sy'n

---

¹ *Rheoliadau Cynrychiolwyr Diogelwch a Phwyllgorau Diogelwch 1977 a Rheoliadau Iechyd a Diogelwch (Ymgynghori â Chyflogeion) 1996.*

dangos unrhyw batrymau o drais neu ymddygiad camdriniol. Mae'r pwyllgorau diogelwch yn y gweithle, a gynullwyd yn ystod y diwrnod gwaith, yn fforwm effeithiol ar gyfer ymgynghoriad â chynrychiolwyr undebau llafur.

Cyfrifoldebau Penaethiaid Ysgolion a Cholegau

Mae'r rheiny sydd ag unrhyw faint o 'reolaeth ar y safle' – h.y. pennaeth yr ysgol/coleg, neu'r cyrff llywodraethu mewn ysgolion/colegau lle mae'r awdurdod lleol yn gyflogwr – yn gyfrifol hefyd am reoli iechyd a diogelwch o ddydd i ddydd. Gallai pennaeth yr ysgol/coleg ddirprwyo'r brif rôl ar weithredu iechyd a diogelwch o ddydd i ddydd a rheolaeth y polisi i reolwr uwch enwebedig, ond byddent yn cadw'r cyfrifoldeb cyffredinol. Mae'n hanfodol bod y pennaeth a bwrdd/corff llywodraethu'r ysgol/coleg yn cysylltu'n agos ar bob mater sy'n ymwneud ag iechyd, diogelwch a lles.

Mae pennaeth yr ysgol/coleg yn gyfrifol hefyd am y canlynol:

- a. sicrhau bod asesiadau risg addas a digonol yn cael eu gwneud o'r risg y bydd y cyflogeion yn agored i drais ac ymosodedd a bod mesurau rheoli priodol yn cael eu gweithredu;
- b. gwneud trefniadau priodol i ddigwyddiadau gael eu hadrodd, eu cofnodi a'u hymchwilio;
- c. monitro'n rheolaidd lefel a natur gyffredinol unrhyw achosion o drais neu gam-drin ac ymateb yr ysgol/coleg iddynt;
- d. adolygu pa mor effeithiol yw'r gweithdrefnau rheoli ymddygiad a'r polisi iechyd a diogelwch, gan gynnwys asesiadau risg, mesurau rheoli ac ymatebion i ddigwyddiadau;
- e. darparu hyfforddiant priodol i gyflogeion a gwirfoddolwyr;
- f. cynhyrchu adroddiad monitro a gwerthuso blynyddol i'r bwrdd/corff llywodraethu;
- g. ymgynghori â gweithwyr a'r undebau llafur yn y gweithle.

Diffiniad o'r term 'Trais'

Mae HSE yn diffinio trais sy'n gysylltiedig â gwaith fel yma:

“unrhyw sefyllfa lle mae unigolyn yn dioddef cam-drin, bygythiad neu ymosodiad mewn amgylchiadau sy'n ymwneud â'u gwaith”.

Mae amgylchiadau o'r fath yn cynnwys unrhyw weithgaredd sy'n ymwneud â gwaith, p'un a ydyw ar safle'r ysgol/coleg neu oddi ar y safle (megis ymweliadau addysgol). Gallai disgybl, cydweithiwr neu aelod o'r cyhoedd fod yn gyfrifol. Mae grym corfforol, cam-drin llafar neu fygythiadau, yn

cynnwys digwyddiadau sy'n ymwneud â rhagfarn, a niwed i eiddo, oll yn fathau o drais.

Dylai ysgolion a cholegau fod â strategaethau i ystyried, atal ac ymdrin â thrais sy'n gysylltiedig â gwaith, gan gynnwys cam-drin staff yn llafar neu gorfforol.

Asesiad Risg

Mae gan gyflogwyr ddyletswydd gyfreithiol, drwy'r prosesau asesu risgiau, i archwilio peryglon yn y gweithle, adnabod y rheiny sydd dan risg, a chymryd camau i reoli'r risgiau hynny.

Mae gan benaethiaid ysgol/coleg ddyletswydd i reoli a gostwng y risgiau i lefel 'mor isel ag y bo'n rhesymol ymarferol'.

Gellir addasu asesiadau risg i ddisgyblion neu oedolion unigol, ac mae'n broses angenrheidiol i'w dilyn mewn sefyllfaoedd lle nad yw gweithredu polisi rheoli ymddygiad yr ysgol/coleg wedi peri gwell ymddygiad, ac mae ymddygiad un o'r disgyblion yn parhau i achosi risg dangosadwy a pharhaus i staff a disgyblion eraill. Mae disgyblion sydd â hanes o ymddygiad treisgar neu gamdriniol yn cynrychioli risg rhagweladwy a dangosadwy.

Mae gwneud asesiadau risg yn sail hanfodol i reoli risgiau yn y gweithle. Mae asesiad risg yn adnabod y peryglon, er enghraifft, nodweddion o ymddygiad treisgar neu ymosodol un o'r disgyblion megis cicio neu frathu, a'r bobl a allai gael eu niweidio, ac mae'n nodi'r camau gweithredu i'w cymryd er mwyn atal niwed o'r fath.

Mae'r dull pum cam i wneud asesiad risg a argymhellwyd gan HSE yn hanfodol i reoli'r holl sefyllfaoedd o risg. Gallent gael eu defnyddio gyda phroblemau ymddygiad ymhob lleoliad addysgol, gan gynnwys sefydliadau arbenigol, lle gellir addysgu pobl ifanc eithriadol dreisgar.

Dylai'r rheiny sy'n gwneud asesiadau risg fod wedi derbyn hyfforddiant addas a digonol a'u bod yn gymwys i wneud hynny. Dylai staff sy'n gwneud asesiadau risg o ddisgyblion:

- fod yn ymwybodol o'r fframweithiau rheoliadol a'r polisiau'r ysgol/coleg, yn cynnwys y rheiny sy'n ymwneud ag amddiffyn plant, iechyd a diogelwch, cydraddoldeb a gwahaniaethu, diogelwch y safle, atal disgyblion a diogelu data;
- yn ystod y broses asesu risgiau, ymgynghori â chynrychiolwyr diogelwch yr undebau llafur a'r staff sy'n ymwneud â darparu addysg a gofal i'r disgybl;

- ystyried unrhyw gontractau/gorchmynion rhianta a chysylltu â rhieni/gofalwyr, fel y bo'n briodol (er nad oes gofyniad i sicrhau caniatâd rhiant/gofalwr i wneud asesiad risg o ddisgybl, gallai fod yn ddefnyddiol trafod y pethau cyffredin sy'n sbarduno problemau ymddygiad a strategaethau llwyddiannus i atal ac ymdrin ag ymddygiad amhriodol);
- gysylltu gydag asiantaethau allanol perthnasol, fel y bo'n briodol, gan gynnwys gwasanaethau cymorth ymddygiad, gwasanaethau iechyd meddwl plant a'r glasoed (CAMHS), asiantaethau cwnsela cyffuriau, swyddogion lles addysg, seicolegwyr addysg, y gwasanaethau cymdeithasol / amddiffyn plant, yr heddlu lleol – Swyddogion Cymuned Ysgol yr Heddlu / Timau Troseddau Ieuencid a'r Rhaglen Graidd Cyswllt Ysgolion Cymru Gyfan.

Mae proses asesu risgiau HSE, y dylid ei dilyn wrth wneud asesiad risg. Mae'r broses yn cynnwys y camau canlynol:

1. canfod y peryglon;
2. penderfynu pwy allai gael ei niweidio ac ym mha ffordd;
3. asesu'r risgiau a phenderfynu ar y rhagofalon;
4. cofnodi eich canfyddiadau a'u gweithredu;
5. adolygu eich asesiad risg a'i ddiweddarau os oes angen.

Mae rhagor o fanylion am bob un o'r camau hyn yng nghanllaw NASUWT i arweinwyr ysgolion a cholegau.

Gan y cyflogwyr mae'r cyfrifoldeb pennaf am iechyd a diogelwch. Mae'r penaethiaid ysgolion, colegau a chanolfannau'n gyfrifol am wneud swyddogaethau iechyd a diogelwch y cyflogwyr o ddydd i ddydd a dylent ddod i gytundeb gyda chynrychiolwyr iechyd a diogelwch NASUWT ynglŷn â gweithdrefnau asesu risg sy'n hawdd eu defnyddio.

Mae NASUWT yn argymhell y dylid defnyddio'r pro fforma **Ffurflen asesiad risg i'w chwblhau gan yr unigolyn sy'n gyfrifol am ddisgyblaeth a lles disgyblion**, sydd wedi'i chynnwys yn y canllaw hwn, mewn ysgolion a cholegau. Mae wedi'i fwriadu i'w ddefnyddio gan reolwyr, ond bydd cynrychiolwyr yn ei gael yn ddefnyddiol. Cafodd ei lunio i leihau'r baich biwrocraidd a'r llwyth gwaith sy'n gysylltiedig â gwneud asesiadau risg.

Dylai dulliau systematig o ymdrin â phroblemau gynnwys:

- dadansoddi'r **broblem**;
- casglu **gwybodaeth**;
- llunio **cynllun** of gweithredu.

Mae cyhoeddiad NASUWT *Canllaw ar Wneud Aseiad Risg o Ymddygiad Treisgar neu Gamdriniol*, yn cynnig arweiniad manwl i arweinwyr a rheolwyr ysgol/coleg yn ymwneud â'r broses o asesu risgiau o ymddygiad treisgar neu gamdriniol i ddisgyblion penodol sydd wedi'u pennu fel rhai sy'n cyflwyno risg posib.

Gweithredu Diwydiannol

Pan fydd ysgolion/colegau wedi methu â gweithredu'n briodol mewn ymateb i drais ac aflonyddu, bydd NASUWT yn ystyried gweithredu diwydiannol er mwyn amddiffyn budd aelodau.

Cefnogi Aelodau Unigol

Bydd NASUWT yn cefnogi aelodau sydd wedi dioddef trais neu gam-drin, neu sydd wedi cael eu bygwth. Dylai cynrychiolwyr ofyn i aelodau NASUWT wneud nodiadau manwl am unrhyw ddigwyddiad. Mae rhagor o gyngor manwl ar gael ar www.nasuwat.org.uk/pupilindiscipline.

Y goblygiadau i Gynrychiolwyr Iechyd a Diogelwch NASUWT

Dylai cynrychiolwyr iechyd a diogelwch godi'r mater o ymddygiad treisgar yng nghyfarfodydd rheolaidd pwyllgorau diogelwch. Hefyd, dylai adroddiad arolygu diogelwch yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch ganolbwyntio ar ymddygiad treisgar neu fygythiol. Dylid edrych ar adroddiadau am ddigwyddiadau penodol ar wahân. Mae nifer o feysydd a ddylai fod dan ffocws mewn trafodaethau rhwng Cynrychiolwyr Iechyd a Diogelwch a'r cyflogwr, gan gynnwys polisi diogelwch y cyflogwr, trefniadau adrodd a'r mecanweithiau ar gyfer asesu risgiau.

Polisi Diogelwch

Mae'n ofyniad cyfreithiol sylfaenol i'r cyflogwr gael polisi iechyd a diogelwch. Yn y mwyafrif o ysgolion a gynhelir, bydd yr awdurdod lleol wedi cytuno ar bolisi y gellir ei addasu i fod yn briodol ar gyfer yr ysgol benodol. Mae'n ofyniad cyfreithiol i ymgynghori â staff, neu eu cynrychiolwyr, ynghylch y polisi, yn ddelfrydol drwy bwyllgor diogelwch. Dylai'r polisi gychwyn gyda datganiad o fwriad lle mae'r cyflogwr yn cydnabod ei fod/ei bod yn gyfrifol am ddarparu amgylchedd gwaith iach a diogel. Dylai hefyd gyfeirio at y ddeddfwriaeth iechyd a diogelwch berthnasol a chael ei adolygu'n rheolaidd mewn ymgynghoriad â'r undebau llafur cydnabyddedig.

Gall ysgolion a cholegau gynnwys adran am drais yn eu polisi diogelwch, neu gael polisi ar wahân yn atodiad iddo. Dylai cynrychiolwyr NASUWT wirio bod hwn yn cynnwys ei ddatganiad o fwriad ei hun, sy'n cynnwys:

- ymrwymiad i gyflwyno mesurau i ostwng y risgiau o drais;
- datganiad o gymorth i bobl sydd wedi dioddef ymosodiad â cham-drin;
- anogaeth i ddefnyddio systemau adrodd;
- cadarnhad y bydd pob adroddiad yn cael ei ymchwilio ac y dilynir y broses gyflawn o ymdrin ag o, gan gyfeirio'r mater at yr heddlu fel y bo angen;
- cynigion o gymorth yn dilyn digwyddiadau, yn cynnwys cynrychiolaeth a chynghor cyfreithiol;
- ymrwymiad i roi gwybod i'r bobl a gyflawnodd y cam-drin am y camau cyfreithiol a allai gael eu cymryd yn eu herbyn. Yn ogystal, dylid cael protocol i fonitro digwyddiadau, gan gynnwys rhoi ystyriaeth i oblygiadau cydraddoldeb a gwrth-wahaniaethu.

Polisi Rheoli Ymddygiad

Dylai'r Polisi Rheoli Ymddygiad esbonio'n glir y bydd yr ysgol/coleg yn trin yn ddifrifol iawn unrhyw ddigwyddiad ac ymddygiad treisgar, ymosodol neu gamdriniol, gan gynnwys seiberfwlio ac ymddygiad sy'n amharchu urddas y staff neu'r disgyblion, megis tynnu llun neu fideo o dan sgert. Dylai cynrychiolwyr NASUWT sicrhau bod y gweithdrefnau rheoli ymddygiad yn nodi'n glir y bydd yr ysgol/coleg yn gorfodi cosbau cryf ar y disgyblion hynny sy'n ymddwyn yn y ffordd yma tuag at aelodau o'r staff neu ddisgyblion eraill.

Hefyd, dylid darparu hyfforddiant a datblygiad rheolaidd a phriodol i'r staff mewn rheoli ymddygiad a dylai hwn gynnwys: gweithredu polisi ymddygiad yr ysgol; cofnodi digwyddiadau; arweinyddiaeth ymddygiad; strategaethau ar gyfer rheoli ymddygiad yn yr ystafell ddosbarth; goruchwylio disgyblion yn ystod yr egwyl ginio; ymddygiad disgyblion ac ymweliadau addysgol; deddfwriaeth yn ymwneud â rheoli ymddygiad (er enghraifft, cadw disgyblion ar ôl gwersi, gwahardd disgyblion, amddiffyn plant, atal disgyblion a chwilio disgyblion); cefnogi disgyblion; sicrhau cyfle cyfartal; atal gwahaniaethu a dulliau o hybu ymddygiad cadarnhaol.

Mae canllawiau am Reoli Ymddygiad ar gael gan NASUWT ar wefan yr Undeb ar: <https://www.nasuwat.org.uk/advice/in-the-classroom/behaviour-management.html>.

Rhagor o Wybodaeth

Mae gan NASUWT ystod eang o wybodaeth a deunyddiau sy'n ymwneud â materion rheoli ymddygiad, yn ogystal â chyrsgiau hyfforddi.

I gael manylion am gyhoeddiadau a chyrsgiau NASUWT sy'n ymwneud â rheoli ymddygiad, cysylltwch â NASUWT Cymru neu Bencadlys NASUWT neu ewch i wefan yr Undeb ar www.nasuwt.org.uk.

NASUWT Cymru

Clos Greenwood

Parc Busnes Porth Caerdydd

Caerdydd CF23 8RD

Ffôn: 029 2054 6080

E-bost: rc-wales-cymru@mail.nasuwt.org.uk

Ymddygiad Disgyblion

Mae'r adran '*Ymddygiad a phresenoldeb*' ar wefan Dysgu Cymru'n cynnwys canllawiau defnyddiol i ysgolion yng Nghymru – ewch i <https://learning.gov.wales/resources/improvementareas/behaviourandattendance/?lang=cy>.

Asesu Risgiau

Mae gwefan HSE ar www.hse.gov.uk yn cynnwys canllawiau am asesu risgiau o drais sy'n gysylltiedig â gwaith.

Mae rhagor o wybodaeth ac arweiniad yn Llawlyfr i Gynrychiolwyr yn y Gweithle NASUWT a Llawlyfr i Gynrychiolwyr Iechyd a Diogelwch NASUWT.

Ffurflen asesiad risg i'w chwblhau gan yr unigolyn sy'n gyfrifol am ddisgyblaeth a lles disgyblion

Enw'r disgybl:	Grŵp blwyddyn:	Enwau'r athrawon: Enwau'r aelodau o staff cymorth:	Dyddiad yr asesiad:
Cam 1: Canfod y peryglon			
A oes hanes o ymddygiad treisgar neu gamdriniol?	Rhowch restr o ddigwyddiadau blaenorol.		
Disgrifiwch y peryglon rhagweladwy a'r ffactorau risg rhagweladwy.			
Cam 2: Penderfynu pwy allai gael ei niweidio ac ym mha ffordd			
Os bydd y risg yn codi, pwy sy'n debygol o gael anaf neu ddolur?	Rhowch restr o unigolion sydd dan risg.		
Pa fath o anafiadau neu niwed sy'n debygol o ddigwydd?			
Pa mor debygol yw hi y bydd y risg yn codi?			
Pa mor ddifrifol yw'r effeithiau niweidiol posib?			
Cam 3: Asesu'r risgiau a phenderfynu ar y rhagofalon			
Beth yw'r ymyriadau rhagweithiol / mesurau rheoli rhagweithiol i atal risgiau?			

Beth yw'r ymyriadau cynnar / mesurau rheoli i reoli risgiau?	
Beth yw'r ymyriadau adweithiol / mesurau rheoli adweithiol i ymateb i effeithiau niweidiol?	
Cam 4: Cofnodi eich canfyddiadau a'u gweithredu	
Mesurau wedi'u gweithredu	Dyddiad yr asesiad:
Beth yw'r ymyriadau rhagweithiol / mesurau rheoli rhagweithiol i atal risgiau?	
Beth yw'r ymyriadau cynnar / mesurau rheoli i reoli risgiau?	
Beth yw'r ymyriadau adweithiol / mesurau rheoli adweithiol i ymateb i effeithiau niweidiol?	
Mesurau heb eu gweithredu	Y risgiau:
Rhowch fanylion yr ymyriadau/ mesurau rheoli heb eu gweithredu a nodwch y rhesymau:	
Cam 5: Adolygu eich asesiad risg a'i ddiweddarau os oes angen	
Adolygwyd ar:	Adolygwyd gan:

**siaradwch
â ni**

029 2054 6080

rc-wales-cymru@mail.nasuwt.org.uk

www.nasuwt.org.uk

NASUWT **CYMRU**
Undeb yr Athrawon The Teachers' Union

Ffôn: 029 2054 6080

E-bost: rc-wales-cymru@mail.nasuwt.org.uk

Gwefan: www.nasuwt.org.uk